

СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВІ ПРОБЛЕМИ

УДК: 338.467.6

DOI: 10.5281/zenodo.3378366

АТАМАНЮК О.О.

Інформаційно-комунікаційні технології в управлінні підприємствами соціально-культурної сфери сільських територій України

Предметом дослідження є методичні аспекти впливу інформаційно-комунікаційних технологій на управління підприємствами соціально-культурної сфери сільських територій України.

Метою дослідження є вдосконалення системи управління підприємствами соціально-культурної сфери сільських територій України на основі використання прогресивних інформаційно-комунікаційних технологій.

Методи дослідження. У роботі використано загальнонаукові та спеціальні методи: історичний аналіз, порівняльний аналіз; групування та фокусування; аналіз та синтез; аналітичний; системний; статистично-економічний і прогнозувальний аналіз.

Результати роботи. В статті розглянуто сучасні інформаційно-комунікаційні технології та їх вплив на управління комерційними організаціями. Обґрунтовано імплементацію найбільш оптимальних інформаційно-комунікаційних технологій для їх запровадження у соціально-культурній сфері сільських територій України, особливо при оптимізації управлінських функцій підприємств соціокультурної сфери.

Галузь застосування результатів. Інформаційно-комунікаційні технології в соціально-економічному середовищі сільських територій України, цифрова економіка та управління соціокультурною сферою на засадах інформаційно-комунікаційних технологій з використанням механізмів сталого розвитку сільських регіонів України.

Висновки. Інформаційно-комунікаційні технології змінюють не тільки методи і форми управлінсько-економічної діяльності, але й надають унікальні можливості підвищення продуктивності праці, моніторингу й аналізу зовнішнього і внутрішнього середовища; крім того, підвищують якість управління і контролінгу на підприємстві.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційні технології, інформаційно-комунікаційні технології в управлінні підприємствами соціально-культурної сфери сільських територій, ІТ-технології в управлінні соціокультурною сферою.

Информационно–коммуникационные технологии в управлении предприятиями социально–культурной сферы сельских территорий Украины

Предметом исследования являются методические аспекты влияния информационно–коммуникационных технологий на управление предприятиями социально–культурной сферы сельских территорий Украины.

Целью исследования является совершенствование системы управления предприятия–ми социально–культурной сферы сельских территорий Украины на основе использования прогрессивных информационно–коммуникационных технологий.

Методы исследования. В работе использованы общенаучные и специальные методы: исторический анализ, сравнительный анализ; группировки и фокусировки; анализ и синтез; аналитический; системный; статистически–экономический и прогнозный анализ.

Результаты работы. В статье рассмотрены современные информационно–коммуникационные технологии и их влияние на управление коммерческими организациями. Обосновано имплементацию наиболее оптимальных информационно–коммуникационных технологий для их внедрения в социально–культурной сфере сельских территорий Украины, особенно при оптимизации управленческих функций предприятий социокультурной сферы.

Область применения результатов. Информационно–коммуникационные технологии в социально–экономической среде сельских территорий Украины, цифровая экономика и управление социокультурной сферой на основе информационно–коммуникационных технологий с использованием механизмов устойчивого развития сельских регионов Украины.

Выводы. Информационно–коммуникационные технологии меняют не только методы и формы управленческо–экономической деятельности, но и предоставляют уникальные возможности повышения производительности труда, мониторинга и анализа внешней и внутренней среды; кроме того, повышают качество управления и контроллинга на предприятии.

Ключевые слова: информационно–коммуникационные технологии, информационно–коммуникационные технологии в управлении предприятиями социально–культурной сферы сельских территорий, ИТ–технологии в управлении социокультурной сферой.

АТАМАНЮК О.О.

Information and communication technologies in the management of social and cultural enterprises in the rural areas of Ukraine

The subject of the research is the methodological aspects of the impact of information and communication technologies on the management of enterprises in the socio–cultural sphere of the rural territories of Ukraine.

The aim of the research is to improve the management system of enterprises in the socio–cultural sphere of the rural territories of Ukraine through the use of advanced information and communication technologies.

Methods of research. The work uses general scientific and special methods: historical analysis, comparative analysis; grouping and focusing; analysis and synthesis; analytical; systemic; statistical and economic and forecast analysis.

The results of the work. The article discusses modern information and communication technologies and their impact on the management of commercial organizations. The implementation of the most optimal information and communication technologies for their implementation in the socio–cultural sphere of the rural territories of Ukraine, especially when optimizing the management functions of enterprises in the socio–cultural sphere, is substantiated.

The field of application of results. Information and communication technologies in the socio–economic environment of the rural areas of Ukraine, digital economy and socio–cultural management based on information and communication technologies using the mechanisms of sustainable development of rural regions of Ukraine.

Conclusions. *Information and communication technologies change not only the methods and forms of management and economic activity, but also provide unique opportunities for increasing labor productivity, monitoring and analyzing the external and internal environment; in addition, improve the quality of management and controlling in the enterprise.*

Key words: *information and communication technologies, information and communication technologies in the management of enterprises in the social and cultural sphere of rural areas, IT technologies in the management of the socio–cultural sphere.*

Постановка проблеми. Сучасне управління соціокультурними підприємствами України не можна представити без ефективного використання інформаційно–комунікаційних технологій, які створюють умови для системного і гармонійного розвитку цих організацій, а також для ідентифікації організації в сучасному глобально–цифровому просторі. Крім того, необхідно відзначити, що існуючі управлінські системи вітчизняних підприємств є в значній мірі істотно застарілими та неефективними для нинішнього глобально–прогресивного інформаційного середовища та їх повноцінного функціонування. З'явилися численні чинники, які раніше вважали малозначущими і не враховувались, а сьогодні вони визначають стратегію і тактику діяльності підприємств. При цьому підприємства соціально–культурної сфери сільських територій України є майже недосліджені в цьому аспекті, а тому це обумовлює актуальність проведення наукових пошуків за даною тематикою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науковій літературі проблемами розвитку інновацій та інформаційно–комунікаційних технологій, які впливають на управління підприємствами займалися такі дослідники, як: В. Геєць, О. Гудзь [2], І. Єгоров [3], В. Маркова [6], Є. Редзюк [7;8], Л. Шморгун [11] та ін. Крім того, розвитком соціально–культурної сфери сільських територій України займалися такі дослідники, як: В. Бойко [1], О. Драган, В. Куценко [5], А. Михненко, І. Петрова, В. Огаренко, В. Терещенко [9], В. Ткачук [10] та ін. Враховуючи їх напрацювання за цими проблематиками, слід зауважити, що залишаються недостатньо дослідженими питання використання інформаційно–комунікаційних технологій підприємствами соціально–культурної сфери сільських територій України.

Мета статті – на основі аналізу глобального сучасного стану інформаційно–комунікаційних технологій і прогресивних напрацювань в цій сфері запропонувати їх ефективне використання для більш раціонального управління підприємствами соціально–культурної сфери сільських територій України.

Виклад основного матеріалу дослідження. В епоху глобалізації, відкритості даних і структур, миттєвих комунікацій і міжнародного розосередження можливостей для компаній та особистостей, важливість інформаційно–комунікаційних технологій і систем є визначальною. Постійне оновлення комп'ютерної техніки, технологій обробки і зберігання даних, активний розвиток мобільного зв'язку та Інтернету (4G, 5G) суттєво змінило бізнес–процеси для підприємств, що зумовлено поширенням та необхідністю обробки величезних масивів інформації у найкоротші терміни та її миттєву передачу на великі відстані. Такі новації вимагають нових підходів до організації та управління бізнес–структурами, переформатовують управлінську структуру та організаційний дизайн підприємств, й разом з тим, генерують унікальні конкурентні переваги для підприємств.

З появою ери цифрових технологій стався фундаментальний зсув в світовій економіці, який супроводжується не тільки появою величезної кількості технічних новинок, а й кардинальної зміни кордонів у сфері торгівлі. Техніка розвивається високими темпами, новинки отримують швидке охоплення й поширення, з'являється все більше і більше динамічних підприємств. Відзначимо, що за останні 15 років на основі активного інноваційного розвитку і бурхливого розвитку цифрових технологій частка галузі інформаційно–комунікаційних технологій у світовій економіці виросла з 1,3% до 3%, й це далеко не межа [4].

Інформаційно-комунікаційні технології протягом останніх десятиліть виступають одним з ключових драйверів соціально-економічного прогресу. Їхній розвиток і значне поширення сприяють трансформації багатьох секторів економіки; підвищенню якості життя; ефективності ведення бізнесу та державного управління; виникненню нових форм навчання, комунікації та соціалізації людей; забезпечення доступу до різних видів інформації. В свою чергу динаміка розвитку інформаційно-комунікаційних технологій залежить від глобальних викликів і трендів, що визначають довгострокові пріоритети науки і технологій.

Для країн, що претендують на формування сучасного типу економіки, інформаційно-комунікаційні технології мають стратегічне значення, займаючи особливе положення серед наукомістких галузей. Досвід розвинених країн показав, що розроблення та використання інформаційно-комунікаційних технологій значно впливає на соціально-економічний розвиток. Так, у США в 1995–2000 рр. інформаційно-комунікаційні технології забезпечували 78% приросту продуктивності праці, а в 2000–2006 рр. – 38%. В основному така динаміка обумовлена масштабними інвестиціями в інформаційно-комунікаційні технології, які після 2000 року перевищили 50% загальних витрат на обладнання. Швидкий розвиток сфери інформаційно-комунікаційних технологій сприяв піднесенню економік таких країн, як Сінгапур та Південна Корея. Згідно з міжнародними прогнозами очікується подальше підвищення вкладу сектора інформаційно-комунікаційних технологій в економічне зростання світової економіки: до 2020 р. його частка у світовому ВВП може досягти 8,7%.

На сьогодні інформаційно-комунікаційні технології застосовують для вирішення низки глобальних проблем суспільства, таких як:

- вичерпання дешевих природних ресурсів;
- старіння населення;
- погіршення стану навколишнього середовища;
- витіснення національних виробників з внутрішніх ринків;
- мобільність кадрів;
- нестійкість глобальної економічної та політичної системи;
- зростаючий дисбаланс між вимогами безпеки і особистою свободою людини;

– зростання кіберзлочинності, збільшення масштабу її ефектів тощо.

У цілому для країн, які здійснили економічний прорив за допомогою ставки на розвиток ІТ-індустрії, характерні такі закономірності:

- пріоритетність розвитку ІТ у державній політиці;
- гармонізація законодавства з міжнародною практикою;
- ухвалення нормативно-правових актів з: податкового стимулювання експорту; лібералізації імпорту продукції ІТ-індустрії; звільнення від податку на прибуток на певний строк технологічних компаній; введення спеціальних податкових пільг для компаній – розробників програмного забезпечення;
- створення умов і успішного залучення прямих іноземних інвестицій;
- забезпечення різних видів пільгового податкового режиму для ІТ-компаній;
- пільгове оподаткування венчурних фондів, що інвестують кошти в ІТ-галузь;
- пільгове кредитування;
- збільшення інвестицій у людський капітал, що сприяє зростанню кількості ІТ-фахівців у країні.
- створення особливих інвестиційних режимів для компаній.

Однією з головних завдань держави є сприяння підприємницькій діяльності у сфері інформаційно-комунікаційних технологій за рахунок формування системи адміністративних, правових та економічних механізмів, які стимулюватимуть попит на інформаційну продукцію, залучення інвестицій в інформаційно-комунікаційні технології, розвиток конкуренції, просування вітчизняної продукції на міжнародний ринок.

В умовах економічної кризи і низьких темпів зростання економіки державний сектор зобов'язаний підвищувати ефективність роботи своїх організацій, покращувати якість наданих послуг та скорочувати державні видатки. Досягнення зазначених цілей можливе шляхом розробки та впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у роботу організацій сфери державного управління [3].

Вищенаведене свідчить, що на макрорівні використання інформаційно-комунікаційних технологій надає соціально-економічному середовищу країни суттєвий поштовх для сталого розвитку і суспільного прогресу. На мікрорівні також спостерігається ціла низка позитивних ефектів. Інформаційно-комунікаційні технології допомагають бізнес-структурам раціонально побудувати обширну

СОЦІАЛЬНО–ТРУДОВІ ПРОБЛЕМИ

екосистему партнерів, постачальників та споживачів. На зміну ланцюгам створення вартості приходять мережеві структури, засновані на цифрових платформах, що в свою чергу формують цифровий робочий простір. Таким чином організатор мережевої структури підвищує швидкість і маневреність бізнесу; працює над створенням стандартів і модульної архітектури; фокусується на розвитку продуктів і послуг, враховуючи тісний зв'язок зі споживачами, партнерами і постачальниками. Крім організації мережевої структури навколо бізнесу також популярним в сучасному бізнесі є створення платформ–інтеграторів, що допомагали б, консультували, страхували і полегшували здійснити ринковий попит та пропозицію на відповідні вироби і послуги. Новинкою у цифровій економіці є і поява платформ з просування виробів і товарів, що націлені на мінімізацію витрат між виробником і споживачем. Останні дві платформи не мають єдиного власника платформи й залежного від нього розробника цифрової платформи, а включають в себе масове співробітництво різних незалежних груп, що зацікавлені на різних рівнях в побудові даної екосистеми бізнесу. Тому вони процвітають за рахунок спільного співробітництва, заснованого на принципах відкритості, пірінга, обміну інформацією з оптимізацією глобальних процесів (аутсорсинг та офшорінг бізнес–процесів). За рахунок використання цих платформ суттєво зростає цінність бізнесу, оптимізуються знання, ресурси і час. Крім того, пропонується відповідна технологія цифрової платформи, яка дозволяє створювати цінність й для інших учасників, вона монетизує цей інформаційно–комунікаційний ресурс для всіх учасників платформи [6].

З досліджень видно, що вплив сучасних інформаційно–комунікаційних технологій на управління підприємством величезний, оскільки прямо пов'язаний з підвищенням ефективності роботи як кожного менеджера окремо, так і підприємства в цілому. Застосування сучасних інформаційно–комунікаційних технологій звичайно вимагає чималих витрат від підприємства як на розробку і впровадження, так і на подальше їх обслуговування і розвиток, тому багато підприємств не наважуються впроваджувати їх. З економічної точки зору інформаційно–комунікаційні технології можуть розглядатися як засоби виробництва, які можуть частково замінювати персонал підприємства. Таким чином, інформаційно–

комунікаційні технології можуть зумовити зниження числа певних менеджерів чи службовців. Сучасні інформаційно–комунікаційні технології, також зменшують собівартість продукції підприємства внаслідок зниження операційних витрат. Водночас, вони автоматично змінюють організаційну структуру управління підприємством, ієрархію прийняття рішень, зменшують витрати на придбання інформації і розширюють можливості її використання.

Фактично сучасні інформаційно–комунікаційні технології максимально змінюють методи менеджменту – місце роботи, вид діяльності, інтереси, коло партнерів. Доцільно виділити такі етапи масового впровадження принципово нових інформаційно–комунікаційних технологій, що спричинили якісні зміни у менеджменті підприємств: 1) мейнфрейми; 2) персональні комп'ютери; 3) Інтернет і спеціалізовані глобальні мережі; 4) багатифункціональні глобальні соціальні мережі; 5) хмарні обчислення та інтернет–сенсори [2].

Збільшення застосування різних сучасних інформаційно–комунікаційних технологій підприємствами, викликає каскадний або мультиплікативний ефект, стимулюючи інноваційний розвиток підприємств, що активізується у відповідь на появу нових потреб споживачів.

В цьому контексті роль інформаційно–комунікаційних технологій при управлінні підприємствами соціально–культурної сфери сільських територій України є одним з провідних чинників їх відродження та системного розвитку. На жаль, існуючий стан сільських територій України в більшості своїй знаходиться в депресивному стані й прослідковуються тенденції з погіршення цієї ситуації.

Так, відзначимо, що в Україні тільки 30,8% населення проживає у сільській місцевості і аналіз динаміки демографічних змін вказує на щорічне зменшення його чисельності на 1,3 відсотка. Загалом, з 1990 р. чисельність наявного сільського населення скоротилась більше як на 3,8 млн. осіб, кількість сільських населених пунктів – на 427 одиниць, у 17,8 тисяч сільських населених пунктів немає дошкільних навчальних закладів, у біля 15 тисячах – відсутні школи, у 3023 – немає дітей віком до 5 років, у понад 9,2 тисяч – відсутні зареєстровані суб'єкти господарювання. За результатами щорічної доповіді ПРООН про стан людського розвитку наша країна займає 84–е місце серед 188 країн і територій світу за індексом людсько–

го розвитку і результати України є нижчими за середні показники по країнах Європи і Центральної Азії. У той же час аграрний сектор України формує понад 11–13 відсотків внутрішнього валового продукту, а враховуючи переробну галузь – 27 відсотків. Експорт української аграрної та харчової продукції у 2016–2018 рр. перевищив 15–18,8 млрд. доларів США і склав 40–42,5 відсотки від загального експорту країни. Основними внутрішніми викликами, які значно ускладнюють вирішення проблем розвитку сільських територій, є низький рівень життя сільського населення, деградація і знелюднення сіл, нерозвиненість соціальної і виробничої інфраструктури, їх переважна сільськогосподарська спеціалізація на застарілих технологіях тощо. І це з урахуванням того, що на сільських територіях формується продовольча безпека країни та екологічна складова розвитку переважної частини території нашої держави.

Концепція еколого–соціально–економічного розвитку сільських територій України являє собою новітню точку зору на застосування ресурсозберігаючих та інформаційно–комунікаційних технологій для створення сукупного доходу певної території шляхом оптимального використання обмежених ресурсів, збереження сукупного капіталу (фізичного, природного, людського). Причому перехід до інформаційного суспільства приводить до якісної зміни усіх складових: економічної (зміна структури сукупного капіталу, створення нематеріальних активів завдяки використанню нових знань, поява «невагомої» економіки), соціальної (орієнтація на людський розвиток, збереження стабільності суспільних і культурних систем, забезпечення справедливості розподілу благ між людьми), екологічної (бережливе ставлення до навколишнього середовища, формування екологоорієнтованої поведінки суб'єктів підприємництва). Тільки використання системного підходу щодо забезпечення узгодженості і балансу цих трьох складових дозволить призвести до балансу фундаментальні чинників сталого сільського розвитку [10].

Підприємства соціально–культурної сфери в таких умовах мають стати локомотивом відродження і розвитку сільських територій України. Інформаційно–комунікаційні технології відіграватимуть в цьому процесі провідну роль, тому що за рахунок їх використання можна оптимальніше управляти підприємствами соціально–культур-

ної сфери сільських територій України та інформувати партнерів, державні органи влади і місцевих жителів про свою діяльність. Відзначимо, що впровадження інформаційно–комунікаційних технологій не вимагає над значних витрат і очікування імпортних спеціалістів у зв'язку з тим, що ІТ–індустрія в Україні суттєво розвинута й місцеві українські програмісти та ІТ–спеціалісти вважаються одними з найкращих в світі, а інфраструктура в цілому є задовільною. Тому частка ІТ–індустрії в українській економіці постійно зростає і станом на 2018 рік дорівнювала 4% ВВП.

Впровадження нових інформаційно–комунікаційних технологій на підприємствах соціально–культурної сфери сільських територій України повинне супроводжуватись зміною їх структури й методів управління. Воно сприятиме в тому числі ефективній системі контролю та контролінгу на підприємстві:

I. Нові технологічні засоби дають вагомий економічний ефект лише при кардинальній реорганізації бізнес–процесів, зміні методів роботи, фаховій підготовці працівників на інноваційній основі. З іншої сторони, інформаційно–комунікаційні технології дозволяють в істотно більшій мірі використовувати їх інтелектуальний потенціал. Важливо також відзначити, що висококваліфіковані фахівці при виборі місця роботи надають все більше значення використанню на підприємствах нових технологій. Це свідчить про їх належне місце на ринку та конкурентоспроможність, отже, фінансово–економічну стійкість.

II. Глобальне поширення нових інформаційно–комунікаційних та віртуальних технологій змінює методи і засоби взаємодії, форми взаємин на ринках виробів і послуг. Якщо працівники соціокультурних підприємств сільських територій України не використовують технологій Інтернету і програмних засобів у контролінгу, рекламі, маркетингу, фінансовій та постачальницькій діяльності, то незабаром з ними перестануть співпрацювати через проблеми використовуваних механізмів комунікації [7].

В цілому, кожна інформаційно–комунікаційна технологія на підприємстві соціально–культурної сфери сільських територій України допомагає вирішити наступні три великі групи технологій управління:

- а) ресурсами;
- б) процесами;
- в) корпоративними знаннями (комунікаціями).

СОЦІАЛЬНО–ТРУДОВІ ПРОБЛЕМИ

Перша група технологій (а) орієнтується на ресурсну концепцію функціонування підприємств. В їх основі використовуються моделі, які представляють підприємство як систему ресурсів (фінансових, матеріальних, технічно–технологічних, кадрових), що належить власникам – державі, юридичним особам, структурним підрозділам, фізичним особам. Всі процеси описуються як проводки, що відбуваються при переміщенні ресурсів між власниками.

До першої групи можна віднести моделі управління фінансами, матеріальними запасами і кадрами. Ці технології описуються моделями, що стали стандартними: модель бухгалтерського обліку: GAAP; Oracle; "MASTER: Бухгалтерія" тощо; планування виробничих ресурсів (MRP II); планування всіх ресурсів підприємства (ERP).

Друга група технологій (б) представляє підприємство як систему бізнес–процесів. Тут центральними поняттями їх моделей виступають процес, функція, процедура, дані, подія. Основна мета управління і контролю в цьому випадку – забезпечення координації подій і функцій. До другої групи можна віднести такі моделі, як управління якістю (TQM – стандарт ISO 9001), управління процесами (Workflow – стандарти асоціації Workflow Management Coalition). До цієї ж групи можна віднести такі моделі як управління проектами (сімейство стандартів PMI), але лише в тій мірі, у якій ці проекти можна вважати типовими, зведеними до рівня технології.

Третя група технологій представляє підприємство як систему невеликих колективів співробітників, що вирішують загальне завдання, а в ролі організуючих чинників виступають корпоративні знання й ефективні комунікації. Головним ресурсом управління стає база корпоративних знань, у якій співробітники можуть швидко знайти інформацію для ухвалення правильного рішення й розуміння один одного. Ця база концентрує в собі колективний досвід підприємств й створює контекст корпоративних комунікацій. Основна мета покращення управляємості, процесу контролю і контролінгу на підприємстві для інформаційно–комунікаційних технологій цієї групи – забезпечення контролю за комунікаціями та пошуком інформації для самостійного ухвалення управлінських рішень [11].

Оскільки сучасні соціально–культурні підприємства сільської місцевості України усе ширше використовують інтернет як платформу для досягнення нових конкурентних переваг, а також як

інструмент для комунікацій – ця мережа швидко стає стандартним способом взаємодії комерційних організацій у цій важливій сфері життєдіяльності. Інтернет–технології та Інтернет–комунікації переживають стрімке зростання й оснащуються усе більш дружніми для бізнесу засобами, такими як безпечні способи «електронної» купівлі й продажу продукції. Крім того, розширення пропускну здатності мережі відкриває можливості для використання додатків мультимедіа у здійсненні ефективної управлінської діяльності на засадах відповідального і швидко реагуючого контролінгу. Це лише деякі елементи конкурентних переваг, які надають Інтернет–технології та Інтернет–комунікації.

Для більш ефективного процесу управління соціокультурними підприємствами сільських територій ключовим інструментом стає використання корпоративних інформаційних систем, корпоративних інтра– та екстра мереж. Вони дозволяють на відстані (віддалено) здійснювати контроль за всіма ключовими елементами підприємства, не потребують особистої фізичної присутності контролера, дають можливість швидко розпізнавати загрози.

Інтрамережа – це корпоративна мережа, що використовує технології Інтернет для передачі інформації з мінімальними витратами грошей, зусиль і часу. Величезною перевагою інтрамережі як інструменту контролінгу є її здатність забезпечувати взаємодію між структурними елементами всього підприємства. Надмірні запаси мають прямий доступ до інформації, а інші – ні. Звичайно це відбувається при роботі в середовищі клієнт–сервер.

Крім переваг, пов'язаних з передачею інформації, інтрамережа надає можливості для взаємодії й допомагає створювати динамічні й продуктивні команди, контроль за діяльністю яких значно спрощується, оскільки кожен учасник такої команди відчуває свою причетність до управління підприємством. Інтрамережа істотно покращує бізнес–процеси й змінює способи спілкування людей. Крім того, засоби автоматизації діловодства, які з'являються із впровадженням інтрамережі, модернізують і спрощують творчі і бізнес–процеси підприємства соціально–культурної сфери сільських територій України. Впровадження інтрамережі сприяє оптимізації функції контролю і процесу контролінгу, а також зосереджує увагу фахівців з питань контролінгу на вивченні сучасних мережних інструментів для контролю за поведінкою партнерів та конкурентів.

Інтрамережі мають низку переваг перед локальними комп'ютерними мережами загального призначення. Корпоративні інтрамережі дозволяють зробити ресурси мережі Інтернет легкодоступними для співробітників. Сполучення Web-орієнтованих засобів управління із традиційними інструментами значно розширює функціональні можливості останніх.

Інтрамережі дозволяють оптимально і швидко здійснювати збір інформації, оперативно управляти процесами за рахунок отриманих даних з мережі. Проявляється певна конкурентна перевага у відповідному селі, селищі, регіоні, коли використовується така інтрамережа, що здійснює обмін інформацією між різнорідними системами. Суттєвою перевагою корпоративної інтрамережі є і те, що документи в мережі можуть оновлюватися автоматично, у режимі реального часу; крім того, технології інтрамережі дозволяють включати в документи графічну, аудіо- і відеоінформацію. Ще однією перевагою інтрамережі є той факт, що доступ до опублікованої інформації може здійснюватись через мережу Інтернет. Співробітники, що перебувають у відрядженні, постачальники й замовники, громадськість тощо – можуть одержувати доступ до опублікованої в інтрамережі інформації. При цьому завжди й повністю зберігається контроль за доступом кожного користувача до будь-якої інформації, опублікованої в інтрамережі [12].

Відзначимо, що інтрамережі в значній мірі підвищили ефективність спільної роботи людей у групах. Можна припустити, що надалі роль інтрамереж та їхнього впливу на ефективний контроль в управлінні соціально-культурними підприємствами сільських територій України буде постійно зростати.

Моделюючи на майбутнє ситуацію, з врахуванням сучасного розвитку сфери ІТ-технологій є підстави вважати, що використання підприємствами соціально-культурної сфери сільських територій України інформаційно-комунікаційних технологій, на наш погляд, призведе до формування стратегічних ініціатив та моделей інтенсифікації соціально-економічного розвитку сільських територій України, які спрямовані на підвищення рівня і якості життя сільського населення, розвиток інфраструктури, диверсифікацію сільськогосподарського виробництва, створення умов для соціального розвитку села (освіти, охо-

рони здоров'я тощо), підвищення соціальної відповідальності бізнесу в аграрному секторі [8].

Інформаційно-комунікаційні технології можуть суттєво посприяти соціально-економічного розвитку сільських територій, враховуючи економічну, соціальну та екологічну складові, що дозволить забезпечити розширене відтворення сукупного капіталу (фізичного, природного, людського), але тільки на основі інноваційних підходів та використанні інформаційно-комунікаційних технологій. Це у свою чергу дозволить подолати інфраструктурні й інституціональні обмеження, врахувати усі можливі напрями розвитку (екстенсивного, інтенсивного та інноваційного), забезпечити баланс інтересів усіх зацікавлених осіб, поширення інтегративних та децентралізаційних тенденцій завдяки створенню міцних підприємств соціально-культурної сфери сільських територій України.

Крім того, сучасні інформаційно-комунікаційні технології розвиваються у взаємозв'язку з культурними, національно-історичними, психологічними, демографічними, соціально-політичними, інституціонально-правовими системами, що дозволить сільським територіям за посередництва підприємств соціально-культурної сфери гармонійно відродити суспільний добробут і злагоду [9;10].

Висновок

Дослідження показали, що використання інформаційно-комунікаційних технологій сприятиме інтенсифікації соціально-економічного розвитку сільських територій України. Найбільш оптимальним і ефективним на сучасному етапі розвитку для підприємств соціально-культурної сфери сільських територій України є використання наступних інструментів інформаційно-комунікаційних технологій: створення і підтримка цифрових платформ-інтеграторів; інформаційно-програмні комплекси і системи управління ресурсами та процесами; створення корпоративної інтрамережі. Інформаційно-комунікаційні технології змінюють не тільки методи і форми управлінсько-економічної діяльності, але й надають унікальні можливості підвищення продуктивності праці, моніторингу й аналізу зовнішнього і внутрішнього середовища; крім того, підвищують якість управління і контролю на підприємстві. Відзначимо, що зазначені інструменти мають впроваджуватись на основі інфраструктурно-технологічного оновлення та кадрової перепідготовки, як сільської території, так

і конкретного підприємства соціально–культурної сфери. При такому підході є підстави для якісного оновлення економічних, соціальних та екологічних процесів у відповідних сільських регіонах України.

Список використаних джерел

1. Бойко В.І. Рівень та ефективність розвитку соціально–культурної сфери сільських територій // рубрика «Економіка» / Науково–виробничий журнал «Бізнес Навігатор» / №3 (32). – 2013. – С.11–15
2. Гудзь О.Є. Сучасні інформаційно–комунікаційні технології в управлінні підприємств // Державний університет телекомунікацій / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.dut.edu.ua/uploads/p_1010_70172914.pdf
3. Єгоров І.Ю. Імплементация високих технологій в економіку України: наукова доповідь // за ред. д–ра екон. наук, проф. І.Ю. Єгорова, д–ра екон. наук І.В. Одотюка, д–ра екон. наук О.Б. Саліхової; НАН України, ДУ «Інститут екон. та прогнозув. НАН України». – К., 2016. – 166 с.
4. Казарян К. Цифровое предпринимательство в России // журнал «Інтернет в цифрах». – М.: №1 (31) июнь–август 2018. – с.4–13
5. Куценко В.І. Соціальний вектор розвитку українського села: стан, проблеми та шляхи їх подолання // Економіка України. – 2014. – № 3. – С. 83–93
6. Маркова В.Д. Бизнес–модели компаний на базе платформ / журнал «Вопросы экономики». 2018. №10, М. – с.127–135
7. Редзюк Є.В. Посилення глобальної нестабільності в міжнародній економіці та її вплив на Україну // Український журнал «Економіст» // рубрика: Статті, Точка зору / №8. – К. 2018. – С.19–22
8. Редзюк Є.В. Трансформація фінансово–економічних відносин у світі в період нестабільності // Теорії мікро–макроекономіки. – 2010. – Випуск 35, К. – с. 35–40
9. Терещенко В.К. Формування системи забезпечення сталого розвитку сільських територій [Текст]: монографія / Всеукраїнська асоціація сільських та селищних рад, Національний університет біоресурсів і природокористування України; За ред. В. К. Терещенка. – К.; Ніжин: ПП Лисенко М.М., 2013. – 316 с.
10. Ткачук В.А. Регулювання соціально–економічного розвитку сільських територій/ Автореферат дис. докт. екон. наук / спец. 08.00.03 – економіка та управління національним господарством / Київський національний торговельно–економічний університет. Київ. 2017. – 44 с.

11. Шморгун Л.Г. Менеджмент організацій: Навчальний посібник / за ред. Л.Г. Шморгуна. – К.: Знання, 2010. – 452 с.

12. Post G.V. Management Information Systems: Solving Business Problems with Information Technology. [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.jerrypost.com/Books/MISSummary/MISGlossary.pdf>

References

1. Boiko V.I. Riven ta effektivnist rozvitku sotsialno–kulturnoi sferi silskikh teritorii // rubrika «Ekonomika» / Naukovo–virobnichii zhurnal «Biznes Navigator» / №3 (32). – 2013. – S.11–15
2. Gudz O.Y. Suchasni informatsiino–komunikatsiini tekhnologii v upravlinni pidpriemstv // Derzhavnii universitet telekomunikatsii / [Elektronii resurs]. – Rezhim dostupu: http://www.dut.edu.ua/uploads/p_1010_70172914.pdf
3. Jegorov I.Y. Implementatsiya visokikh tekhnologii v ekonomiku Ukraini: naukova dopovid' // za red. d–ra ekon. nauk, prof. I.Y. Jegorova, d–ra ekon. nauk I.V. Odotyuka, d–ra ekon. nauk O.B. Salikhovoi; NAN Ukraini, DU «Institut ekon. ta prognosuv. NAN Ukraini». – K., 2016. – 166 S.
4. Kazaryan K. Tsifrovoe predprinimatelstvo v Rossii // zhurnal «Internet v tsifrakh». – M.: №1 (31) iyun–avgust 2018. – S.4–13
5. Kutsenko V.I. Sotsial'nii vektor rozvitku ukrains'kogo sela: stan, problemi ta shlyakhi ikh podolannya // Ekonomika Ukraini. – 2014. – № 3. – S. 83–93
6. Markova V.D. Biznes–modeli kompanii na baze platform / zhurnal «Voprosy ekonomiki». 2018. №10, M. – S.127–135
7. Redzyuk Y.V. Posilennya globalnoi nestabilnosti v mizhnarodnii ekonomitsi ta ii vpliv na Ukrainu // Ukrainskii zhurnal «Economist» // rubrika: Statti, Tochka zoru / №8. – K. 2018. – S.19–22
8. Redzyuk Y.V. Transformatsiya finansovo–ekonomichnikh vidnosin u sviti v period nestabilnosti // Teorii mikro–makroekonomiki. – 2010. – Vipusk 35, K. – S. 35–40
9. Tereshchenko V.K. Formuvannya sistemi zabezpechennya stalogo rozvitku silskikh teritorii [Tekst]: monografiya / Vseukrainska asotsiatsiya silskikh ta selishchnikh rad, Natsionalnii universitet bioresursiv i prirodozoristuvannya Ukraini; Za red. V.K. Tereshchenka. – K.; Nizhin: PP Lisenko M.M., 2013. – 316 S.
10. Tkachuk V.A. Regulyuvannya sotsialno–ekonomichnogo rozvitku silskikh teritorii/ Avtoreferat dis. dokt. ekon. nauk / spets. 08.00.03 – ekonomika ta upravlinnya natsionalnim gospodarstvom / Kiivs'kii natsional'nii torgovel'no–ekonomichnii universitet. Kiyv. 2017. – 44 S.

11. Shmorgun L.G. Menedzhment organizatsii: Navchalnii posibnik / za red. L.G. Shmorguna. – K.: Znannya, 2010. – 452 S.

12. Post G.V. Management Information Systems: Solving Business Problems with Information Technology. [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.jerrypost.com/Books/MISSummary/MISGlossary.pdf>

Дані про автора

Атаманюк Олександр Олександрович,
аспірант Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв, Міністерство освіти і науки України
e-mail: ciamip@nakkkim.edu.ua

Данные об авторе

Атаманюк Александр Александрович,
аспирант Национальной академии руководящих кадров культуры и искусств, Министерство образования и науки Украины
e-mail: ciamip@nakkkim.edu.ua

Information about the author

Olexander Atamanyuk,
Postgraduate Student, National Academy of Culture and Arts, Ministry of Education and Science of Ukraine
e-mail: ciamip@nakkkim.edu.ua

УДК 331.5.024.54

DOI: 10.5281/zenodo.3378372

ПИЛИПЕНКО О.В.

Соціально–трудові аспекти державного регулювання відтворення людського капіталу будівельної галузі

Предметом дослідження є ключові напрями державного регулювання відтворення людського капіталу будівельної галузі в Україні.

Метою дослідження є обґрунтування напрямів удосконалення державного регулювання відтворення людського капіталу з урахуванням галузевих особливостей будівельної галузі.

Методи дослідження. В роботі використані метод порівняння, аналізу, синтезу, структурно–функціональний метод, графічний, метод узагальнення даних.

Результати роботи. У статті виділені основні перспективні напрями державного регулювання відтворення людського капіталу будівельної галузі та окреслено основні державні інструменти, засоби, які впливають на відтворення людського капіталу, їх стан та існуючі проблеми, основні напрями їх вирішення.

Висновки. Результатами проведеного дослідження стали наступні висновки: структуровано прямі і непрямі методи державного регулювання відтворення людського капіталу будівельної галузі: адміністративно–організаційні, економічні, нормативно–правові методи; визначені головні інструменти, що стосуються питань регулювання ринку праці, оплати праці, зовнішньої трудової міграції, забезпечення доступності освіти, які необхідно формувати системно, що в подальшому дозволить реалізувати визначені інструменти з синергетичним ефектом.

Ключові слова: людський капітал, відтворення людського капіталу будівельної галузі, державне регулювання соціально–трудоих відносин.

ПИЛИПЕНКО О.В.

Социально–трудоые аспекты государственного регулирования воспроизводства человеческого капитала строительной отрасли

Предметом исследования являются ключевые направления государственного регулирования воспроизводства человеческого капитала строительной отрасли в Украине.

Целью исследования является обоснование направлений совершенствования государственного регулирования воспроизводства человеческого капитала с учетом отраслевых особенностей строительной отрасли.

Методы исследования. В работе использованы метод сравнения, анализа, синтеза, струк–